

WOORDEN **WISSELING**

WOORDEN WISSELING

**CORRESPONDENTIES EN GESPREKKEN
OVER ONDERWIJS EN
(WAT WE KUNNEN LEREN VAN)
HET LEVEN**

Pascal Cuijpers

Voor de allerliefste.

CIP - GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Cuijpers, Pascal

Woordenwisseling; Correspondenties en gesprekken over onderwijs
en (wat we kunnen leren van) het leven

Uitgeverij Quirijn

Oirschot, 2020

ISBN: 978-90-79596-48-5

NUR: 401 (gebundelde interviews)

©2020 berust bij de uitgever

Vormgeving en drukwerkbegeleiding: Kabeljauws

Afbeelding omslag: Getty Images

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDS OPGAVE

EERSTE WOORDENWISSELING	7
PIERRE WIND	17
HANS NIJENHUIS	31
SUZAN SEEGERS	49
FERRY ZANDVLIET	61
HANS VAN BREUKELEN	71
MONIQUE KLEMMAN	77
LIEKE LAMB	89
FRANK VAN DER LENDE	99
MICHEL ROG	115
ESTHER VAN FENEMA	131
HANS KAZÀN	149
DOLF JANSEN	159
PETRA STIENEN	179
SPLINTER CHABOT	193
OCTAVIE WOLTERS	207
BART ONGERING	227
INGE JANSEN	241
DICK SWAAB	249
ALEXANDER MOONEN	259
MAARTEN VAN ROSSEM	275
ROOS SCHLIKKER	289
JAN DES BOUVRIE	305
MIQUEL EKKELENKAMP	315
PETER HEERSCHOP	325

EERSTE WOORDENWISSELING

Aan: Ivo Mijland

Van: Pascal

Dag Ivo,

Hoe maak je het? Het is alweer een hele tijd geleden dat we elkaar voor het laatst spraken. Ja, soms even kort en snel, online, via Facebook of WhatsApp. Hoe handig deze snelle berichtjes via de app of social media ook zijn, ik blijf het toch een vorm van communicatief fastfood vinden. Snel een staccato berichtje sturen en een antwoord, like of digitaal duimpje terugontvangen voelt soms als een bezoekje aan een grote snacketen, met of zonder gele M: het is gejaagd maar volstaat kortstondig. Het échte gesprek, face to face, per telefoon of het daadwerkelijk de tijd nemen om een heuse brief te schrijven of te tikken per mail, lijkt in deze snelle maatschappij fors aan terrein te hebben verloren. Terwijl dineren in een goed restaurant juist zoveel meer kan bieden. Niet alleen qua eten maar ook qua tijd en beleving. Begrijp je wat ik bedoel? Heb jij ook het gevoel dat ‘we’ elkaar in de huidige maatschappij hierdoor

minder 'zien'? Of is die digitale ontmoetingswereld misschien wel een uitkomst om een bepaalde vorm van communicatie met elkaar aan te gaan? Als je er maar tijd voor maakt en de kansen van het internet weet te waarderen en te benutten?

Dat het begrip tijd vleugels krijgt naarmate je ouder wordt, realiseerde ik me onlangs toen ik met mijn collega de nieuwe reeks faalangsttrainingen aan het voorbereiden was op school. Het is inmiddels alweer dertien jaar geleden dat we bij jou de basis legden voor de vele faalangst- en examenvreestrainingen die we daarna zelf op school hebben mogen organiseren en verzorgen. Je was een goede leermeester. En alles wat jij ons hebt aangereikt destijds, vond ik interessant. Het geeft een goed gevoel om deze kennis nu over te mogen dragen aan onze leerlingen, aan de ouders, in het schrijven van artikelen en tijdens een presentatie, hier of daar in het land. Goh, er is veel gebeurd in die tussenliggende periode. Ik ben benieuwd hoe het nu met jou gaat. Mag ik een reactie terug verwachten, als 'online snack' of als 'digitaal diner'. Wellicht tot gauw.

Groet,
Pascal Cuijpers.

Aan: Pascal

Van: Ivo Mijland

Hey Pascal,

Serius? Dertien jaar? Er is in die tijd inderdaad veel gebeurd. Gelukkig hebben we elkaar in de tussentijd ook soms in levende lijve mogen ontmoeten. Dat lukte omdat we tijd staken in het ontwikkelen van nieuwe dingen. We schreven boeken en zagen elkaar bij boekpresentaties. En ik debuteerde als cabaretier, waar ik je bij een voorstelling mocht verwelkomen.

Dineren in een goed restaurant kan inderdaad zoveel meer bieden. Ik heb thuis te maken met een druk gezin, bestaande uit een vrouw, drie kinderen en drie honden. Daardoor weet ik dat mensen dingen zo verschillend kunnen beleven. De oudste begint te stralen als ik het woord sushi laat vallen. *All you can eat*. Mijn vrouw en oudste dochter lusten geen vis. De jongste wil liever naar het pannenkoekenhuis. Niet omdat ze zo dol is op pannenkoeken; het zijn de cadeautjes die het verschil maken. Bij het avondeten beleven we ook altijd spannende eetmomenten. Die van vijftien komt aan tafel en zegt: 'Ik hoef niks, we zijn net bij de Mac geweest.' Een poging daar iets van te vinden wordt door die van zeven onderbroken: 'Dan wil ik ook naar de Mac!' Zoonlief van zeventien denkt dat hij de wereld al begrijpt en zegt tegen zijn kleine zusje: 'Jij

moet gezond eten.’ Ik doe een poging hem te corrigeren: ‘Sven, jij bent haar vader niet.’ En aan het eind reageert mijn vrouw: ‘Wil er nog iemand jus?’ In een druk gezin is het maar de vraag wat de definitie is van ‘een goed restaurant’. Soms verlang ik wel eens naar de Mac. Niet omdat ik het zo lekker vind, maar omdat het een plek is waar iedereen min of meer, geholpen door de snelheid, op zijn gemak is. Overigens had ik ooit een cursist in de training, die zo gek was op de Mac, dat hij na een wortelkanaalbehandeling besloot een Mac-shake te maken. Hij filmde hoe hij een Big Mac, een portie friet, een bakje frietsaus en een beker cola in de blender mikte, de zaak tot pap draaide en het prutje vervolgens vrolijk naar binnen slurpte. Hij toonde het filmpje in zijn mentorklas. Hilarisch toch? Ik had die avond overigens een verminderde eetlust. Daar kan geen sterrenkok iets aan doen.

Kortom, ik denk dat het regelmatig hebben van goede gesprekken - aan de keukentafel, op de bank, telefonisch, online of waar dan ook - van meerwaarde kunnen zijn voor hoe we in het dagelijks leven met elkaar omgaan. Er is in elk geval een hoop *food for thought*, Pascal. *A lot of food for thought.*

Met digitale groet,
Ivo.

Aan: Ivo Mijland

Van: Pascal

Hoi Ivo,

Je reactie maakt in elk geval duidelijk dat het hebben van een goed gesprek tegenwoordig ook prima online mogelijk is. Als je er maar de tijd voor wilt nemen. Mede vanwege het feit dat elk mens anders is en dat dat ons allemaal uniek maakt. Maar soms toch ook weer niet. Want, hebben we ook niet veel overeenkomsten? Ik ben ervan overtuigd dat wanneer ik een willekeurige passant op straat zou aanspreken, we tot de conclusie komen dat we samen iets meer gemeenschappelijk hebben dan alleen het feit dat we mens zijn. Juist de kleinere verschillen, karaktertrekken, uiterlijkheden en ja, ook onhebbelijkheden, synthetiseren ons tot een uniek menselijk pakketje. En dat is mooi. Dat gegeven kunnen we inzetten om van elkaar te leren en elkaar beter proberen te begrijpen.

Eten is bijvoorbeeld zo'n overeenkomst die zorgt voor verbinding. Net als onze behoefte aan huisvesting, ontplooiing en sociale omgang. Maar ook de leerplicht en de (school)carrière van elk mens zijn een verbindende factor. In de basis hebben we dus allemaal veel overeenkomsten. Het zijn ieders levensinvulling en levenspad die variëren. Dit kan prachtige en verrassende verhalen opleveren, waarbij verwondering en interesse een mooie basis

kunnen zijn voor het aangaan van een boeiend gesprek. Ik heb eens nagedacht hierover: zou het niet een goed idee zijn om correspondenties en gesprekken te starten met verschillende bekende(re) mensen met verschillende achtergronden? Want naast onze, in meer of mindere mate, overeenkomsten, kunnen we veel leren van personen uit de diverse werkvelden en ervaringsdeskundigen op allerlei gebieden. Personen met bijzondere verhalen. Hierbij kunnen we denken aan bijvoorbeeld mensen uit het onderwijs, de media, politiek, journalistiek, de literaire wereld en deskundigen op het gebied van zorg en begeleiding. Het lijkt me een erg waardevolle manier van communiceren: online en telefonisch, gebruikmakend van elkaars overeenkomsten, verschillen, achtergronden, leefwereld en expertise. Waarbij leren en ervaringen uitwisselen centraal staat. En dan niet als een vluchtige ‘digitale snack’ maar als een ‘interactief sterrendiner’, waarbij we de tijd nemen voor elkaars verhalen, ervaringen en wijsheden. Hoe zou jij tegenover dit nieuwe idee voor een boek staan?

Groeten,
Pascal.

PS Wist je trouwens dat *Food For Thought* de eerste hit was van UB40 in ons land?

Aan: Pascal

Van: Ivo Mijland

Hey Pascal,

Ik ben erg enthousiast over je voorstel. Sterker nog: jouw mailtje is wat mij betreft de start van een nieuw boek! Een boek waarin je een kijkje gaat nemen in de leefwerelden van bekende en iets minder bekende Nederlanders. Een boek waarin je op zoek gaat naar de verhalen achter de verhalen. Waarin je niet alleen kijkt naar het uitblijven van normaal gedrag, maar ook zoekt naar het grotere verhaal achter de persoon. Zoeken naar de menukaart waaruit we in ons leven dagelijks moeten kiezen. Gelukkig hebben we elke dag veel te kiezen. Niet alleen wat we eten, maar ook wat we doen. Welke sport we beoefenen. Welke voetbalclub we supporteren. Welke film we kijken op Netflix. Wat dat aangaat is de menukaart eerder te groot dan te klein. Dat maakt ons allen zo interessant. Maar we hebben niet helemaal invloed op wat er op de menukaart staat. Want soms overkomt mensen onrecht. Ze worden ziek. Verliezen een dierbare. Rijden hun auto in de prak. Of raken hun baan kwijt. Zoals die gasten van UB40 bijvoorbeeld. De bandnaam verwijst naar een formulier van de sociale dienst eind jaren zeventig. *Unemployment Benefit*. Dat formulier is tevens de hoes van hun eerste LP. Ik draaide die plaat suf. En leerde van hun verhaal. Ze hadden tegen-

slag op hun menukaart, maar maakten van de onvrijwillige vrije tijd goed gebruik. Eigenlijk is UB40 misschien wel de grondlegger van het Omdenken. *Food for thought*. In 1980 op de vierde plaats in de hitparade. Op YouTube zijn alleen de eerste twee filmpjes al goed voor ruim 3,7 miljoen hits.

De groeten uit Oirschot,
Ivo.

Aan: Ivo Mijland

Van: Pascal

Hallo Ivo,

Ik herinner me hoe ik in 1989 mijn eerste stereotoren kreeg voor mijn verjaardag. Zo'n grote zwarte, van Sony. Met bovenop een platenspeler - de nadagen van de elpees en singles op vinyl waren helaas al aanstaande - en daaronder vervolgens de radio, een cassettedeck, én, jawel... een heuse cd-speler! Een van de eerste cd's die ik kocht was *Labour of Love* deel 2. Van UB40. Ik heb het schijfje grijsgedraaid.

Top dat je enthousiast bent geworden over mijn voorstel voor het nieuwe boek, trouwens. De verhalen achter de

mens kunnen voor iedereen een bron van inspiratie zijn; de persoonlijke menukaart kent wellicht nog veel onontdekte en mooie 'gerechten'. Mijn ouders zeiden vroeger altijd wanneer ik dacht dat ik iets niet lustte, dat ik eerst moest proeven voordat ik een oordeel mocht hebben en dat eten soms ook leren ontdekken is. En zo is het: ik ga de correspondenties en de gesprekken met mijn gasten zien als een leerzame ontdekkingsstocht, waarbij ik misschien soms al een mening heb over een thema of een persoon, maar waarbij ik me vooral ga openstellen voor het onbekende verhaal achter deze mensen. Ik kijk er in elk geval naar uit!

Met ambitieuze groet,
Pascal.
